

GEMEENTEBESTUUR

Raadsvoorstel

raadsnummer 2023 82
collegevergadering d.d.
raadsvergadering d.d. 3 november 2023
paragraaf Bedrijfsvoering
portefeuillehouder F. Schatorjé

ons kenmerk 83298
team RBRGRF
steller D.M.G. Steens
telefoonnummer +31 77 2079315
e-mail d.steens@venlo.nl
datum 29 september 2023
bijlage(n) 1
datum verzonden 29 september 2023

Onderwerp

Rekenkamerrapport 'Begrotingsresultaten doorgelicht. Overschotten: beleid of toeval?'

Raadsvoorstel

Advies

Advies

Instemmen met de volgende conclusies voor raad en college:

1. Overschotten verklaard

De overschotten in de jaarrekeningen in de afgelopen jaren zijn voornamelijk te verklaren door de wijze van bekostiging door de rijksoverheid. Aanpassingen in het gemeentefonds voor het komende jaar kwamen vaak te laat om goed bij de vaststelling van de begroting te worden meegenomen.

Een grote rol speelden de extra financiële middelen die de gemeente in 2020 en 2021 voor Corona heeft gekregen van het Rijk. Vooral in 2022 is veel extra geld uit het gemeentefonds laat in het jaar toegekend, waaronder ook voorschotten voor de energietoeslag 2023. Dan is het moeilijk om nog bij te sturen.

Venlo is relatief gezien sterk afhankelijk van het gemeentefonds. Dit lijkt door de nieuwe verdeelsleutels voor het gemeentefonds nog verder toe te nemen. Bij bezuinigingen op het gemeentefonds door het Rijk levert dat voor Venlo extra kwetsbaarheid op.

In 2018 ontstond het overschot wel mede door bestuurlijke keuzes van de gemeente. Zo vroeg het college geld aan uit het noodfonds sociaal domein en werden parkeergarages verkocht. Die opbrengsten zijn gebruikt om de reserves te versterken. De verkoop van parkeergarages heeft er ook toe geleid dat de opbrengsten uit vrij besteedbare belastingmiddelen sterk zijn gedaald.

2. Indeling en ordening van de begroting en rekening

Bij de begrotingsonderdelen waar de gemeente veel vrijheid heeft valt op dat sommige baten en lasten in de begroting geclassificeerd zijn onder andere landelijke taakvelden dan in de jaarrekening. Bij het lezen van de begroting en rekening stoort dat niet, omdat die taakvelden wel onder hetzelfde Venlose begrotingsprogramma (bijvoorbeeld Gezond en Vitaal) vallen. Dit kan echter wel doorwerken bij landelijke vergelijkingen en beoordeling door het Rijk van de ontwikkeling van gemeentelijke baten en lasten. Het is verstandig om hier in de toekomst alert op te zijn als college.

Bij autonoom beleid liggen in Venlo de lasten voor bestuur en organisatie in vrijwel alle jaren hoger dan bij de G40-gemeenten, terwijl dat voor lasten in het fysiek en maatschappelijk domein juist omgekeerd is. De mogelijkheden om op onderdelen van de begroting bij te sturen zijn niet voor alle (soorten) baten en lasten gelijk. Inzicht hierin kan de raad van dienst zijn bij het stellen van financiële kaders.

Raadsvoorstel

3. Sturing door de gemeente

De mogelijkheden om op onderdelen van de begroting bij te sturen zijn niet voor alle (soorten) baten en lasten gelijk. Zo is sturen op uitgaven voor veiligheid (denk aan BOA's) makkelijker dan sturen op uitgaven voor bijstand. Inzicht hierin kan de raad van dienst zijn bij het stellen van financiële kaders. Het adviesrapport 'Beleidsvrijheid geduid' van de Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) is hierbij een nuttig middel.

4. Sturen in het sociaal domein

Bij de jeugdzorg is te zien dat de afwijkingen van de begrotingsramingen in de loop van de tijd kleiner worden. Dat duidt op betere inschattingen vooraf. De lasten lijken zich te stabiliseren, maar liggen op een hoger niveau dan in 2017.

Bij bijstand en beschut werk zijn de financiële resultaten sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de economie: grotere afwijkingen naar boven of naar beneden zijn hier in de regel wel te verwachten.

Bij de WMO-taken laat 2022 een afwijkend patroon zien, veroorzaakt door de kosten voor opvang van Oekraïners en ook hier administratieve wijzigingen in de ordening van de begroting(sposten).

Ten opzichte van de G40-gemeenten valt op dat Venlo duidelijk meer uitgeeft voor WMO en juist minder voor bijstand en beschut werk. De rekenkamer heeft hier geen verklaringen voor gezocht.

5. Zicht op bezit

Opvallend is dat de baten en de lasten van grondexploitaties in de jaarrekening lager liggen dan bij de begroting. Als er geen grond wordt uitgegeven, dan werkt dat door in de grondexploitatie als geheel (via de toe te rekenen rente). Dat kan betekenen dat een winstgevende grondexploitatie alsnog verlieslatend wordt. Dat de lasten lager liggen dan begroot is een aanwijzing dat planontwikkeling trager gaat dan oorspronkelijk gedacht.

6. Zicht op investeringen

Venlo heeft de afgelopen jaren veel investeringen gedaan in aandelenbezit. In de risicoparaagraaf is daar maar beperkt aandacht voor.

Voor investeringen in rioleringen is een voorziening in de balans opgenomen als onderdeel van het totale onderhoudsplan voor rioleringen. De gekozen werkwijze maakt het moeilijk om zicht te krijgen op het verschil tussen regulier onderhoud en vervangings- en uitbreidingsinvesteringen.

Raadsvoorstel

Aanleiding

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de vraag waar de terugkerende substantiële overschotten bij de rekening vandaan komen. Tijdens het jaarlijkse rondje fracties van de rekenkamer eind 2022 zijn hierover vragen gesteld. De rekenkamer heeft daarom besloten onderzoek te doen naar de verklaringen voor de financiële resultaten in de jaarrekeningen 2017-2022. Daarbij heeft zo veel mogelijk een vergelijking met andere grote gemeenten plaatsgevonden om de resultaten in een bredere context te bekijken.

Beoogd effect

Dit rapport biedt de raad allereerst inzicht in de verklaringen voor de financiële resultaten over de periode 2017-2022. Daarnaast dragen de resultaten van de vergelijkende analyses met andere G40-gemeenten bij aan inzicht in de sturingsmogelijkheden van de gemeente en de gemeenteraad op de begroting en de verschillende soorten begrotingsposten. Deze inzichten zijn relevant voor de raad in de aanloop naar de begrotingsbehandeling

Argumenten

De rekenkamer heeft de begroting en rekening in de jaren 2017-2022 vergeleken met die van de andere G40-gemeenten. Omdat elke gemeente een eigen programma-indeling hanteert, is de analyse uitgevoerd op basis van de landelijke taakvelden. Dat maakt onderling vergelijken mogelijk. Om meer zicht te krijgen op de beïnvloedbaarheid en daarmee de sturingsmogelijkheden van gemeente en gemeenteraad is onderscheid gemaakt tussen 5 soorten baten en lasten van de gemeente: baten die volledig vrij besteedbaar zijn (algemene middelen); baten en lasten die verband houden met diensten die in principe kostendekkend moeten zijn (kostendekkende diensten); baten en lasten, waaronder specifieke uitkeringen (rijksbijdragen gekoppeld aan een vastgesteld doel), die horen bij taken die sterk worden bepaald door landelijke regelgeving (met name sociaal domein); baten en lasten die horen bij taken waar de gemeente in meer of mindere mate eigen keuzes heeft (autonoom beleid); en tot slot baten en lasten die in principe eenmalig zijn omdat ze verband houden met transacties rondom gemeentelijk bezit (tafelzilver).

Kanttekeningen

NVT

Financiën

NVT

Raadsvoorstel

Communicatie

Het rapport wordt op 29 september onder embargo aangeboden aan de raad en enkele dagen later openbaar gemaakt. Het presidium is verzocht een themabijeenkomst te plannen op 11 oktober (in ieder geval vóór de begrotingsbehandeling op 3 november). Behandeling vindt plaats in de raadsvergadering van 3 november 2023. Er vindt geen perspresentatie plaats. Er wordt wel een persbericht opgesteld door de rekenkamer. Vervolgens wordt het rapport op de website van de rekenkamer geplaatst.

Vervolgprocedure raad

De raad wordt voorgesteld om kennis te nemen en in te stemmen met de conclusies en deze structureel te betrekken bij de invulling van zijn kaderstellende en controlerende rol, meer in het bijzonder bij de jaarlijkse behandeling van begroting en rekening.

Voorzitter rekenkamer

Secretaris rekenkamer

Klaartje Peters

Debbie Steens

Bijlage

1. Rekenkamerrapport "Begrotingsresultaten doorgelicht. Overschotten: beleid of toeval?"
2. Bestuurlijke reactie college
3. Nawoord rekenkamer

GEMEENTEBESTUUR

Raadsbesluit

onderwerp raadsvoorstel en raadsbesluit
Raadsnummer 2023 82
raadsvergadering d.d. 3 november 2023

ons kenmerk 83298
steller D.M.G. Steens
telefoonnummer +31 77 2079315
e-mail d.steens@venlo.nl
datum 29 september 2023

De raad van de gemeente Venlo;

gelezen het voorstel van de rekenkamer van 29 september, registratienummer 83051;

besluit:

In te stemmen met de conclusies van het rapport 'Begrotingsresultaten doorgelicht.
Overschotten: beleid of toeval?'

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 november 2023.

De griffier

De voorzitter

Geert van Soest

Antoin Scholten